

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ ректора Одеської політехніки

від 18 березня 2025 р. № 30

ПОЛОЖЕННЯ

про Музей історії та науково-технічних досягнень
Національного університету «Одеська політехніка»

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Музей історії та науково-технічних досягнень Національного університету «Одеська політехніка» (далі - Музей) є структурним підрозділом Національного університету «Одеська політехніка» (далі - університет), що перебуває у сфері управління Міністерства освіти і науки України, як складова системи навчально-виховної роботи, створений з метою залучення учнівської та студентської молоді (далі - молодь) до вивчення і збереження історичної, культурної, наукової спадщини університету, міста Одеси, формування освіченої розвиненої особистості та сприяння вихованню у неї патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей Українського народу.

1.2 Музей у своїй діяльності керується Законом України "Про музеї та музейну справу", постановою Кабінету Міністрів України від 20.07.2000 N 1147 "Про затвердження Положення про Музейний фонд України", нормативно-правовими документами Міністерства освіти і науки України, Міністерства культури і туризму України з питань діяльності музеїв, «Про вищу освіту», «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», Закон України «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті», Закон України «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 рр.», Закон України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», Закон України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років», Закони України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років», Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення процедури реабілітації жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років», статутом університету, наказами ректора, рішеннями вченої ради університету, цим Положенням, а також іншими чинними нормативно-правовими актами з питань музейної справи.

1.3 Музей співпрацює з державними, науковими та іншими зацікавленими закладами та установами, а також громадськими організаціями та особами.

2 ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ І НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ МУЗЕЮ

2.1 Основними завданнями Музею є:

– використання фондів Музею в освітній та виховній діяльності університету з метою розширення і поглиблення професійної підготовки майбутніх фахівців культурно-просвітницькими засобами; надання допомоги науково-педагогічному колективу університету в запровадженні активних форм роботи зі студентами;

– комплектування, облік, наукова систематизація, збереження, проведення науково-дослідницької роботи з вивчення пам'яток, музейних колекцій, інших об'єктів матеріальної і духовної культури, які документують історію та науково технічний розвиток університету і мають історичну, наукову і меморіальну цінність; систематичне створення, поповнення експозиції та виставок; організація та участь у міських, обласних, всеукраїнських заходах;

– залучення молоді до пошукової, науково-дослідницької роботи, збереження та раціональне використання музейного фонду;

– пропаганда пам'яток історії та науково-технічних досягнень університету, проведення культурно-освітньої роботи серед студентської молоді, інших верств населення

міста Одеси та регіону, формування у молоді соціально-громадського досвіду на прикладах історичного минулого університету та України.

2.2 Визначені вище завдання Музею не є вичерпними. Інші завдання та функції Музею виникають внаслідок прийнятих державних нормативно-правових актів та організаційно-розпорядчих документів університету, відповідно до чинного законодавства.

2.3 Науково-дослідницька і освітня діяльність Музею передбачає такі активності:

- проводить науково-дослідницьку роботу з вивчення історії та науково-технічних досягнень університету із залученням співробітників, викладачів і здобувачів вищої освіти;

- забезпечує вільний доступ науковців і здобувачів вищої освіти до музейного зібрання та використання його в фундаментальних і прикладних наукових розробках (обмеження цього доступу обумовлюється тільки авторськими правами, специфікою цінностей та особливими умовами їх схоронності, що визначається законодавством);

- створює умови для використання наукових фондів Музею в освітньому процесі, пропагує та популяризує досягнення науки та техніки надає можливість викладачам використовувати експозиційний та фондовий матеріал під час вивчення дисциплін: «Історія української культури», «Введення в спеціальність», «Історія економіки і економічної думки», «Історія техніки» «Знайомимось з Україною» тощо.

2.4 Пам'яткоохоронна діяльність Музею забезпечує:

- збереження, наукове вивчення та раціональне використання на належному рівні та у відповідності до вимог Державних стандартів умов зберігання і обліку пам'яток історії, культури, техніки та інших музейних предметів (у сфері охорони музейних пам'яток Музей проводить свою роботу на підставі Закону України «Про охорону культурної спадщини», інших законів та нормативно-правових актів);

- комплектування, систематизацію й облік музейних фондів та науково-фондова діяльність;

- поповнення фондів Музею шляхом: систематичного вивчення вітчизняних архівосховищ та здійснення інших видів науково-пошукової роботи з виявлення документів, що пов'язані з історією та науково-технічними досягненнями університету; їх копіювання; переведення в електронний формат; створення відеороликів та представлення в експозиції чи зберігання в запасних фондах Музею (Музей також може комплектувати фонди за рахунок безоплатної передачі колекцій чи окремих предметів організаціями і приватними особами або через виготовлення на замовлення науково-допоміжних матеріалів, фотографій тощо);

- облік, систематизація, вивчення і зберігання музейних предметів та формування відповідних фондів згідно з чинними нормативними документами з питань діяльності музеїв;

- внесення унікальних пам'яток історії, культури і природи основного фонду Музею, що мають виняткову наукову, історичну чи іншу культурну цінність, до Державного реєстру національного культурного надбання в установленому законом порядку як складову частину Музейного фонду України.

Наукові фондові зібрання музейних предметів, що входять до державної частини Музейного фонду України і є державною власністю України, яка охороняється законом.

2.5 Експозиційна діяльність:

- створення на базі музейних колекцій наукових експозицій, що відображають всі етапи історії Університету з урахуванням найновіших вимог щодо експозиційної роботи;

- створення стаціонарних та пересувних виставок, на основі наукових колекцій та зібрань Музею, дотримуючись умов, що гарантують повну схоронність експонатів.

2.6. За напрямком просвітницької та культурологічної роботи Музей розробляє і проводить оглядові та тематичні екскурси по експозиції, організовує лекції і проводить інші заходи історично-просвітницької тематики для здобувачів вищої освіти, учнів шкіл та інших освітніх закладів, надає консультації з питань історії та науково-технічних досягнень Університету.

2.7 За напрямком науково-методичної роботи Музей надає фахову науково-методичну допомогу співробітникам університету, які цікавляться його історією та науково-технічними досягненнями, здобувачам вищої освіти, а також викладачам та учням коледжів, ліцеїв, шкіл, членам Малої Академії наук.

2.8 За напрямком науково-видавничої діяльності Музей:

- бере участь у наукових конференціях та семінарах, популяризує свою роботу в пресі та інших засобах масової інформації.

- готує до видання продукцію наукового та науково-популярного характеру;

- популяризує свою роботу в пресі, соціальних мережах, на електронних ресурсах університету.

2.9 За напрямком міжнародної співпраці основними видами діяльності Музею є:

- проведення спільних досліджень на основі розробки й реалізації міжнародних наукових програм;

- здійснення взаємообміну музейною інформацією, виставками;

- вивчення міжнародного досвіду організації музейної справи;

- долучення до міжнародних конференцій, конгресів, симпозіумів, виставок тощо;

- здійснення інших видів діяльності, що передбачені чинним законодавством.

3.СТВОРЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЯ МУЗЕЮ

3.1 Створення Музею відбулося на принципах доцільності, актуальності, зацікавленості і є результатом цілеспрямованої систематичної, творчої пошуково-дослідницької, фондової, експозиційної роботи.

3.2 Профіль Музею визначений колективом педагогів, студентів згідно з педагогічною доцільністю та характером наявних колекцій пам'яток історії і культури. За своїм профілем Музей є історичним з акцентуванням на технічні аспекти.

3.4 Легалізація (офіційне визнання) Музею відбулася шляхом реєстрації, яка проводилася за поданням університету відповідно до порядку обліку музеїв при навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України.

3.5 Реорганізація або ліквідація Музею здійснюється за ухваленням вченої ради університету та вводиться в дію наказом ректора. У разі ліквідації Музею в наказі обов'язково зазначається подальша доля музейного зібрання, що належить до державної частини Музейного фонду України і є державною власністю, яка охороняється законом.

4 КЕРІВНИЦТВО МУЗЕЄМ, ОРГАНІЗАЦІЯ ЙОГО РОБОТИ

4.1 Керівництво Музеєм здійснюється згідно з чинним законодавством, статутом університету та цим Положенням.

4.2 Загальне керівництво діяльністю Музею здійснює ректор університету.

4.3 Ректор університету:

- визначає відповідальних осіб за збереження музейного фонду, його поповнення для вирішення наукових, методичних та організаційних проблем Музею;
- вирішує питання дислокації Музею та режиму його роботи;
- затверджує план роботи Музею;
- сприяє організації та проведенню навчальних, виховних, методичних та інших заходів на базі Музею;
- застосовує заходи морального та матеріального заохочення до відповідальних осіб за роботу Музею.

4.4 Безпосереднє управління діяльністю Музею здійснює директор Музею, якого призначає ректор університету згідно зі штатним розписом.

4.5 Структура Музею має забезпечувати повноцінне його функціонування, сучасний рівень створення музейного фонду та експозицій, проведення просвітницької та науково-методичної діяльності, можливості використання необхідної комп'ютерної, організаційної техніки, доступу до електронних баз даних, інтернету тощо.

4.6 До складу Музею входить:

- а) експозиційний відділ;
- б) відділ архівної і науково-облікової документації;
- в) запасні фонди.

4.7 Завдання, зміст роботи, взаємозв'язки, права і відповідальність працівників Музею визначаються посадовими інструкціями та мають відповідати цьому положенню.

4.8. Музей планує та визначає тематичну направленість, хронологічні рамки та зміст експозицій і виставок згідно з профілем Музею, наявністю фондів, можливістю збору матеріалів.

5. ОБЛІК І ЗБЕРЕЖЕННЯ МУЗЕЙНОГО ФОНДУ

5.1 Музей вивчає, обліковує і зберігає музейні предмети та формує наступні фонди: основний (оригінальні пам'ятки історії, культури та природи), науково-допоміжний (схеми, діаграми, копії, муляжі тощо), фонд сировинних матеріалів, фонд документів, зокрема на електронних носіях.

5.2 Облік і збереження музейного фонду проводиться відповідно до Положення про Музейний фонд України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.07.2000 N 1147 (1147-2000-п), та Інструкції з організації обліку музейних предметів затвердженої наказом Міністерства культури України від 21.07.2016 № 580.

5.3 Облік музейних предметів передбачає такі етапи, що відображають ступінь вивченості музейних предметів і наукових колекцій: первинну реєстрацію, наукову інвентаризацію, та каталогізацію. Облікові документи та документи наукової інвентаризації як документи, що мають юридичну силу, підлягають постійному зберіганню.

5.4 Зібраний матеріал складає фонди Музею й обліковується в інвентарній книзі, яка скріплюється печаткою та завіряється підписом ректора університету.

5.5 У разі припинення діяльності Музею, оригінальні пам'ятки історії та культури передаються до державних та інших музеїв на умовах, що не суперечать законодавству.

5.6 Особи, які винні у порушенні законодавства України про музеї та музейну справу, несуть відповідальність згідно з чинним законодавством України.

6. ГОСПОДАРСЬКЕ УТРИМАННЯ І ФІНАНСУВАННЯ

6.1. Університет виділяє Музею відповідно до чинних норм службові та виробничі приміщення, забезпечує належною комп'ютерною технікою, технічним обладнанням, устаткуванням тощо.

6.2. Фінансування діяльності Музею та його матеріально-технічне забезпечення здійснюється за рахунок коштів спецфонду університету, а також коштів з інших джерел, що не заборонені чинним законодавством.

До додаткових джерел фінансування Музею можуть належати:

- плата за надання платних послуг у встановленому законодавством порядку;
- гранти, благодійні грошові внески, матеріальні цінності, одержані від підприємств, установ, організацій, окремих громадян тощо.

7. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ ДИРЕКТОРА МУЗЕЮ

7.1. Директор Музею відповідно до чинного законодавства, державних стандартів має право:

7.1.1 пропонувати зміст та форми діяльності Музею залежно від завдань, зазначених у Положенні, розробляти та запроваджувати програми з питань наукової, науково-виробничої та інноваційної діяльності;

7.1.2 надавати пропозиції щодо умов використання музейних фондів на основі договорів з юридичними та фізичними особами;

7.1.3 клопотати про надання пільг та особливих умов для окремих категорій відвідувачів;

7.1.4 представляти університет у різних установах і організаціях;

7.1.5 брати безпосередню участь у роботі наукових конференцій, нарад, семінарів з питань музейної діяльності як в Україні, так і за її межами;

7.1.6 організовувати передачу від структурних підрозділів університету матеріалів та відомостей, необхідних для вирішення поставлених перед Музеєм завдань;

7.1.7 залучати до роботи Музею професорсько-викладацький склад та науковців за узгодженням із керівництвом університету;

7.1.8 організовувати проведення обміну виставками та експонатами з іншими музеями;

7.1.9 вносити на розгляд керівництва пропозиції щодо поліпшення роботи Музею;

7.1.10 долучатися до визначення згідно з правилами користування Музею видів і розмірів компенсації за збитки, завдані музейному фонду з боку відвідувачів;

7.1.11 забезпечувати захист створених Музеєм баз даних, інших об'єктів інтелектуальної власності згідно з чинним законодавством.

7.2. Директор Музею зобов'язаний:

7.2.1 проводити роботу з обліку і збереження пам'яток історії університету в порядку визначеному в нормативних документах Міністерства культури України та Міністерства освіти України;

7.2.2 виконувати відповідні норми та правила, встановлені в галузі музейної справи;

7.2.3 запобігати використанню відомостей про відвідувачів Музею та їхніх інтересів з будь-якою метою без їхньої згоди;

7.2.4 забезпечувати належне зберігання у своїх фондах особливо цінних експонатів, колекцій, що віднесені до національного культурного надбання.

8. ВЗАЄМОВІДНОСИНИ З ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ

8.1 Музей підтримує постійні взаємовідносини зі всіма підрозділами університету з визначених у відповідних положеннях та інших нормативних документах університету питань.

8.2 Музей сприяє просвітницькій та культурно-виховній роботі, що проводиться всіма навчально-науковими інститутами, кафедрами та центрами:

9. ПОРЯДОК ДОСТУПУ ДО ЕКСПОЗИЦІЙ МУЗЕЮ

9.1 Загальні положення:

– Музей є відкритим для відвідування студентами, викладачами, співробітниками університету та представниками інших організацій та громадськості:

– експозиції Музею спрямовані на ознайомлення відвідувачів з історією, традиціями та досягненнями університету.

9.2 Рекомендований режим роботи Музею, якщо інше не встановлено розпорядженням директора Музею або наказом ректора, такий:

– Музей працює з понеділка по п'ятницю з 10:00 до 16:00;

– вихідні дні: субота та неділя, за винятком днів, коли проводяться спеціальні заходи або екскурсії за попередньою домовленістю.

9.3 Відвідування Музею студентами:

– студенти університету мають право на безкоштовне відвідування Музею як індивідуально, так і в складі організованих груп.

– організовані групові відвідування проводяться за попереднім записом через деканати інститутів або безпосередньо через адміністрацію Музею.

– Музей може бути використаний як база для проведення навчальних занять, семінарів та інших освітніх заходів.

9.4 Відвідування Музею викладачами та працівниками:

– викладачі та працівники університету мають право на безкоштовне відвідування Музею;

– за попередньою домовленістю з адміністрацією Музею можливе проведення тематичних екскурсій, лекцій та інших заходів для колективів кафедр або підрозділів університету.

9.5 Відвідування Музею представниками громадськості:

– Музей відкритий для відвідування представниками громадськості, включаючи учнів шкіл, студентів інших навчальних закладів, дослідників та туристів;

– відвідування можливе як індивідуально, так і в складі організованих груп;

– для організованих групових відвідувань необхідно здійснити попередній запис через адміністрацію Музею;

– можливе встановлення плати за вхід для відвідувачів, які не є студентами, викладачами або співробітниками університету; розмір плати затверджується адміністрацією університету згідно з чинним законодавством.

9.6 Особливі умови відвідування:

– під час проведення спеціальних заходів (виставок, презентацій, конференцій тощо) режим роботи Музею та умови відвідування можуть бути змінені; інформація про такі зміни заздалегідь публікується на офіційному сайті університету та Музею;

– відвідувачі з обмеженими можливостями мають право на особливий доступ до Музею; адміністрація Музею сприяє забезпеченню необхідних умов для їх комфортного перебування.

9.7 Правила поведінки в Музеї

Відвідувачі зобов'язані дотримуватися встановлених правил поведінки в Музеї, зокрема:

- не торкатися експонатів без дозволу екскурсовода або співробітника Музею;
- дотримуватися тиші та не заважати іншим відвідувачам;
- не вживати їжу та напої в експозиційних залах;
- дотримуватися правил пожежної безпеки та інших норм, встановлених адміністрацією Музею.

9.8 Відповідальність за порушення правил відвідування:

– у разі порушення встановлених правил адміністрація Музею має право вимагати від порушника терміново залишити приміщення Музею;

– у випадку заподіяння шкоди експонатам або майну Музею винні особи несуть матеріальну відповідальність відповідно до чинного законодавства.

10 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

10.1 Положення про Музей візується першим проректором університету, начальником юридичного відділу та затверджується і вводиться в дію наказом ректора університету.

10.2 Зміни та доповнення до Положення про Музей оформлюються шляхом викладення його в новій редакції та затверджуються у тому ж порядку, що і саме Положення про Музей.

Директор Музею історії та науково-технічних
досягнень Національного університету
«Одеська політехніка»

Ольга ШОЛДА